

Translations proofread by EDPB Members.
This language version has not yet been proofread.

Pozicijos dokumentas dėl duomenų apsaugos ir konkurencijos teisės sąveikos

Priimtas 2025 m. sausio 16 d.

Santrauka

Asmens duomenų apsaugos ir konkurencijos institucijų bendradarbiavimo skatinimas gali būti naudingas siekiant apsaugoti asmenis ir pagerinti jų pasirinkimo galimybes. Iš tiesų, besivystant įmonių verslo modeliams, asmens duomenys ir jų tvarkymui taikomos taisyklės tampa vis svarbesni. Todėl būtina apsvarstyti būdus, kaip skatinti atskirų, tačiau tarpusavyje sąveikaujančių reglamentavimo sričių nuoseklumą, atsižvelgiant į riziką, kylančią dėl nenuoseklaus jų taikymo individualiu ir visuomenės lygmenimis. Tam reikės geriau suprasti duomenų apsaugos ir konkurencijos teisėje vartojamų sąvokų ryšį, kad duomenų apsaugos institucijos galėtų geriau atsižvelgti į ekonominį kontekstą, o konkurencijos institucijos – į savo vertinimus ir sprendimus įtraukti galimai svarbius duomenų apsaugos aspektus.

- Pagal ESTT sprendimą byloje C-252/21 **tam tikrais atvejais duomenų apsaugos ir konkurencijos institucijų bendradarbiavimas yra privalomas, o ne pasirenkamas.**
- Politikos formuotojams **reikėtų žinoti, kad reguliavimo institucijoms ir įstaigoms, kompetentingoms prižiūrėti skaitmeninį sektorių, tam tikrais atvejais gali prireikti bendradarbiauti glaudžiau.**
- Šiuo metu **institucijų bendradarbiavimo lygis valstybėse narėse yra labai skirtingas ir nėra suderintas ES teisės aktais.**
- Institucijose **bendradarbiavimą su kitomis priežiūros institucijomis galėtų paskatinti vidaus priemonės, pavyzdžiui, sukurta speciali grupė, kuri koordinuotų bendradarbiavimo užduotis ir veiktų kaip viena bendra prieiga kitoms institucijoms.**
- Siekdamas užtikrinti veiksmingą bendradarbiavimą, institucijos turėtų **iš esmės suprasti atitinkamų partnerių taikomą reguliavimo sistemą ir būti su ja susipažinusios.**

Turinys

1	ĮVADAS.....	4
2	BENDRADARBIAVIMO IR KONVERGENCIJOS SKATINIMAS	4
2.1	Asmenų apsauga	4
2.2	Duomenų apsaugos raida besivystant skaitmeninei ekonomikai	5
3	KAIP SĄVOKOS GALI BŪTI TARPUSAVYJE SUSIJUSIOS.....	6
3.1	Asmenų ir jų sprendimų priėmimo apsauga	6
3.2	Teisėtumas – 5.1 punkto a papunktis: <i>Meta</i> atvejo taikymas pagal BDAR	6
3.3	Pavyzdys, kaip geriau atsižvelgti į duomenų apsaugą	7
4	BENDRADARBIAVIMO STIPRINIMAS	8
4.1	Kodėl duomenų apsaugos ir konkurencijos institucijos turėtų bendradarbiauti	8
4.2	Esami ES valstybių narių bendradarbiavimo modeliai	8
4.3	Kaip pagerinti bendradarbiavimą	9
5	IŠVADA.....	10

Europos duomenų apsaugos valdyba priėmė šį pozicijos dokumentą:

1 ĮVADAS

1. Dėl naujausių pokyčių teisinėje aplinkoje duomenų apsaugos reguliavimo institucijoms kyla daug klausimų, susijusių su duomenų apsaugos ir konkurencijos teisės sankirta. Iš Sprendimo *Meta / Bundeskartellamt*¹ matyti, kad duomenų apsaugos ir konkurencijos reguliavimo tikslų ne visada galima siekti atskirai. Priešingai, reguliavimo institucijoms gali tekti bendradarbiauti ir koordinuoti savo veiksmus, kad būtų ieškoma sinergijos ir vykdoma nuosekli, veiksminga ir papildoma vykdymo užtikrinimo veikla. Toks bendradarbiavimas gali būti naudingas asmenims, korporacijoms ir kitiems subjektams: jis suteikia galimybę skirtingoms reguliavimo institucijoms veiksmingiausiu ir efektyviausiu būdu apsaugoti asmenis ES ir užtikrina nuoseklų teisės normų aiškinimą ir taikymą.
2. Nors BDAR ir konkurencijos teisė gali būti taikomos tiems patiems subjektams ir veiklai, tai yra akivaizdžiai skirtingos teisės sritys, grindžiamos skirtingomis teisinėmis sąvokomis ir tikslais bei turinčios savo vykdymo užtikrinimo sistemą. Nors duomenų apsaugos teisės aktais siekiama užtikrinti duomenų subjektų pagrindinę teisę į jų asmens duomenų apsaugą, visų pirma nuo neteisėto, nesąžiningo ir neskaidraus jų asmens duomenų tvarkymo², konkurencijos teisės tikslas – „apsaugoti veiksmingą rinkų veikimą“³. Todėl reikia atlikti analizę, kad būtų galima įvertinti situacijas, kuriose atsiranda duomenų apsaugos ir konkurencijos sąveika.
3. Šiame pozicijos dokumente Europos duomenų apsaugos valdyba pateikia trumpą šios sąveikos analizę ir rekomendacijas dėl esamo reguliavimo institucijų bendradarbiavimo tolesnio plėtojimo.

2 BENDRADARBIAVIMO IR KONVERGENCIJOS SKATINIMAS

2.1 Asmenų apsauga

4. ES duomenų apsaugos teisė ir konkurencijos teisė yra akivaizdžiai skirtingos teisinės sistemos ir teisės sritys, kuriomis siekiama skirtingų tikslų. Tačiau jos gali turėti nemažai bendrų bruožų, pavyzdžiui, asmenų ir jų pasirinkimo apsauga. Iš tiesų, duomenų apsaugos politika siekiama apsaugoti asmenis nuo neteisėto ar nesąžiningo jų asmens duomenų tvarkymo, o konkurencijos politika siekiama užtikrinti sąlygas laisvai ir neiškreiptai įmonių konkurencijai atitinkamose rinkose atsižvelgiant į vartotojų interesus⁴, skatinant inovacijas, pasiūlos įvairovę ir patrauklias kainas⁵. Šį tikslą – apsaugoti asmenis kaip vartotojus pagal konkurencijos teisę – rodo kartelinių susitarimų, piktnaudžiavimo dominuojančia

¹ 2023 m. liepos 4 d. Sprendimas *Meta Platforms ir kt.* (C-252/21, ECLI:EU:C:2023:537), šiame pozicijos dokumente dar vadinamas **Sprendimu Bundeskartellamt**.

² Žr. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 8 straipsnio 1 dalį ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 16 straipsnio 1 dalį, kurioje numatyta, kad kiekvienas asmuo turi teisę į savo asmens duomenų apsaugą.

³ European Commission: Directorate-General for Competition, 2017, *EU competition policy in action: COMP in action*, Publications Office of the European Union. <https://op.europa.eu/lt/publication-detail/-/publication/b11a5d15-c5ca-11e7-9b01-01aa75ed71a1>.

⁴ Žr. SESV 101 ir 102 straipsnius.

⁵ European Commission: Directorate-General for Competition, 2024, *Protecting competition in a changing world: Evidence on the evolution of competition in the EU during the past 25 years*. Europos Sąjungos leidinių biuras. <https://op.europa.eu/lt/publication-detail/-/publication/c03374f1-3833-11ef-b441-01aa75ed71a1>.

padėti ir antikonkurencinių susijungimų draudimas, nes nesikišant gali būti padaryta žala vartotojams, t. y. didesnės kainos, mažesnis pasirinkimas arba prastesnė kokybė ir mažiau inovacijų⁶.

5. Asmens duomenų apsaugos ir konkurencijos sąsajos stiprinimas gali prisidėti prie asmenų apsaugos ir vartotojų gerovės, nes bus labiau atsižvelgiama į pagarbą jų pagrindinėms teisėms ir tinkamą konkurencingų rinkų veikimą.
6. Todėl būtų naudinga stiprinti duomenų apsaugos ir konkurencijos institucijų bendradarbiavimą, ypač tais atvejais, kai konkurencijos teisės ir duomenų apsaugos taisyklių taikymas aiškiai yra glaudžiai susijęs. Tai padėtų nustatyti ir šalinti įtampą, kuri tam tikrose situacijose gali kilti tarp abiejų teisės sričių. Tokiu būdu glaudžiau bendradarbiaudamos institucijos galėtų padidinti atitinkamų savo veiksmų nuoseklumą ir veiksmingumą, o tai būtų naudinga ir asmenims, ir subjektams, kurie privalo laikytis abiejų sričių teisinių reikalavimų.

2.2 Duomenų apsaugos raida besivystant skaitmeninei ekonomikai

7. Skaitmeninėje ekonomikoje asmens duomenys tapo daugelio verslo modelių pagrindu. Todėl kai kuriais atvejais duomenų apsauga tapo svarbiu konkurencijos parametru⁷. Be to, ES duomenų apsaugos teisės aktais siekiama užkirsti kelią neteisėtam ir nesąžiningam asmens duomenų tvarkymui, įskaitant duomenų valdytojų ir asmens, kurio asmens duomenys renkami, galios disbalanso atvejus.
8. Savo naujajame Pranešime dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo⁸, Komisija pripažįsta, kad apibrėžiant atitinkamą rinką vienas iš konkurencijos parametrų, į kurį reikia atsižvelgti, gali būti vartotojams siūloma privatumo ir asmens duomenų apsauga⁹. Kitaip tariant, privatumas laikomas vienu iš parametrų, ypač „vertinant skaitmeninius ir technologinius susijungimus“¹⁰.
9. Konkurencinga rinka gali būti lemiamas veiksnys sudarant privatumui palankias pasirinkimo galimybes¹¹. Kitaip tariant, jei vartotojas rinkoje turi įvairių pasirinkimo galimybių, tai gali paskatinti kuo labiau sumažinti renkamų asmens duomenų kiekį arba išvengti masinio asmens duomenų iš įvairių šaltinių jungimo ir naudojimo, kuris kenkia naudotojams¹². Galimas ir atvirkštinis variantas. Tai pasakytina apie išstūmimo iš rinkos strategijas, kuriomis ribojamas rinkos dalyvių skaičius, todėl jos gali

⁶ Pavyzdžiui, SESV 102 straipsnyje nurodyta, kad piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi yra „gamybos, rinkų arba technikos raidos ribojimas pažeidžiant vartotojų interesus“.

⁷ Žr. taip pat European Commission, [Competition policy brief, April 2024, Non-Price Competition: EU Merger Control Framework and Case Practice, Issue 1, p. 4](#). Sprendimo byloje C-252/21 51 punkte teigiama, kad „*prieiga prie asmens duomenų ir galimybė juos tvarkyti tapo svarbiu veiksniu įmonių konkurencijos skaitmeninėje ekonomikoje. Taigi, jeigu asmens duomenų apsaugos taisyklės nebūtų teisinio pagrindo, į kurį vertindamos piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi turi atsižvelgti konkurencijos institucijos, dalimi, būtų nepaisoma esamų ekonominių pokyčių ir galėtų būti pakenkta konkurencijos teisės veiksmingumui Sąjungoje.*“

⁸ Europos Komisija, 2024 m., Komisijos Komunikatas. Komisijos pranešimas dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo Sąjungos konkurencijos teisės tikslams, Oficialusis leidinys, C 1645, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/1645/oj>.

⁹ Europos Komisija, 2024 m. vasario 22 d., Komisijos pranešimas dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo Sąjungos konkurencijos teisės tikslams, Oficialusis leidinys, C/2024/1645, 13 punktas.

¹⁰ Dėl su kaina nesiejamos konkurencijos žr. [European Commission, Competition policy brief, April 2024, Non-Price Competition: EU Merger Control Framework and Case Practice, Issue 1, section 1.3, p. 5](#).

¹¹ Europos Komisija, 2020 m. gruodžio 20 d., Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Poveikio vertinimo ataskaita“, pridedamas prie pasiūlymo dėl atvirų konkurencijai ir sąžiningų skaitmeninio sektoriaus rinkų (Skaitmeninių rinkų akto), 65–66 punktai.

¹² OECD, 13 June 2024, The intersection between competition and data privacy – Background Note, paragraphs 39, 47 and 57, p. 11.

dirbtinai paveikti privatumui palankių sprendimų skaičių. Dėl komercinių alternatyvų trūkumo naudotojai gali rinktis mažiau privatumą saugančius produktus.

10. Skaitmeniniame sektoriuje dėl dominuojančių padėtų užimančių bendrovių elgesio gali kilti klausimų, susijusių su asmens duomenų tvarkymo vaidmeniu stiprinant ir išnaudojant šią padėtį. Duomenų suteikiami pranašumai dėl prieigos valdytojų atliekamo asmens duomenų iš įvairių šaltinių jungimo ir kryžminio naudojimo skaitmeninėse rinkose ir rizika, kurią tokie pranašumai kelia tokių rinkų sąžiningumui ir konkurencingumui, yra pabrėžiami Skaitmeninių rinkų akto 5 straipsnio 2 dalyje nustatytais draudimais¹³.

3 KAIP SĄVOKOS GALI BŪTI TARPUSAVYJE SUSIJUSIOS

3.1 Asmenų ir jų sprendimų priėmimo apsauga

11. Sprendime *Bundeskartellamt* ESTT išaiškino dominuojančios padėties reikšmę sutikimo galiojimo pagal BDAR kontekste. Dominuojanti padėtis savaime nereiškia, kad sutikimas yra negaliojantis¹⁴. Vis dėlto, siekiant užtikrinti sutikimo galiojimą, būtinos tam tikros sąlygos¹⁵, nes dominuojanti padėtis gali paveikti „šio naudotojo, kuris negali atsisakyti sutikti arba sutikimo atšaukti, nepatirdamas žalos, pasirinkimo laisvę“¹⁶ ir „gali atsirasti akivaizdus duomenų subjekto ir duomenų valdytojo padėties disbalansas<...>“¹⁷.
12. Pavyzdžiui, „tais atvejais, kai esama aiškaus galios disbalanso, sutikimas gali būti naudojamas tik „išimtinėmis aplinkybėmis“ ir tik kai duomenų valdytojas, laikydamasis atskaitomybės principo, gali įrodyti, kad duomenų subjektas „nepatirtų visiškai jokių neigiamų pasekmių“, jei sutikimo neduotų, ypač jei duomenų subjektams pasiūloma jokie neigiamo poveikio neturinti alternatyva“¹⁸, įskaitant galimą diskriminaciją ir atskirtį, ypač tais atvejais, kai paslauga atlieka svarbią funkciją arba turi lemiamą reikšmę dalyvavimui visuomenės gyvenime ar profesiniuose tinkluose, ir dar labiau tada, kai esama susaistymo ar tinklo efekto¹⁹. Todėl dominavimas galėtų būti naudingas nustatant, kada duomenų valdytojas galėtų daryti poveikį naudotojams. Vis dėlto vien šios sąvokos nepakanka sutikimo galiojimui pagal BDAR įvertinti, tačiau ji naudinga plačiau vertinant galios disbalansą pagal BDAR. Be to, duomenų valdytojui nebūtina užimti „dominuojančios padėties“, kaip tai suprantama pagal SESV 102 straipsnį, kad jo galia rinkoje būtų laikoma reikšminga BDAR laikymosi užtikrinimo atžvilgiu²⁰.

3.2 Teisėtumas – 5.1 punkto a papunktis: *Meta* atvejo taikymas pagal BDAR

13. Savo sprendime ESTT nusprendė, kad konkurencijos institucijos, vertindamos, ar įmonė piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi, kaip tai suprantama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 102 straipsnį, laikydamosi savo pareigos lojaliai bendradarbiauti su duomenų apsaugos priežiūros

¹³ [2022 m. rugsėjo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas \(ES\) 2022/1925 dėl atvirų konkurencijai ir sąžiningų skaitmeninio sektoriaus rinkų, kuriuo iš dalies keičiamos direktyvos \(ES\) 2019/1937 ir \(ES\) 2020/1828 \(Skaitmeninių rinkų aktas\).](#)

¹⁴ ESTT Sprendimo *Bundeskartellamt* 154 punktas.

¹⁵ [Europos duomenų apsaugos valdyba, 2024 m. balandžio 17 d., Nuomonė 08/2024 dėl galiojančio sutikimo, duodamo pagal modelius „sutik arba mokėk“, įdiegtus didelėse interneto platformose.](#)

¹⁶ Sprendimo *Bundeskartellamt* 148 punktas, kuriame daroma nuoroda į BDAR 42 konstatuojamąją dalį.

¹⁷ Ten pat, 149 punktas, kuriame daroma nuoroda į BDAR 43 konstatuojamąją dalį ir 7 straipsnio 4 dalį.

¹⁸ [Europos duomenų apsaugos valdyba, 2024 m. balandžio 17 d., Nuomonė 08/2024 dėl galiojančio sutikimo, duodamo pagal modelius „sutik arba mokėk“, įdiegtus didelėse interneto platformose, 79 punktas, p. 21.](#)

¹⁹ [Ten pat, 182, 39 punktai.](#)

²⁰ Ten pat, 103–105 punktai.

institucijomis, gali įvertinti, ar bendrosios naudojimo sąlygos, susijusios su asmens duomenų tvarkymu, ir jų įgyvendinimas neatitinka BDAR, jeigu tokia išvada būtina siekiant įrodyti tokį piktnaudžiavimą²¹. Tačiau konkurencijos institucijų vertinimai dėl bendrųjų naudojimo sąlygų atitikties BDAR SESV 102 straipsnio tikslais negali pakeisti kompetentingos duomenų apsaugos institucijos²², visų pirma vadovaujančios priežiūros institucijos vertinimo tarpvalstybinio duomenų tvarkymo Europos Sąjungoje atveju²³. Remdamasis Europos Sąjungos sutarties (ES sutartis) 4 straipsnio 3 dalimi, ESTT nusprendė, kad visos atitinkamos nacionalinės institucijos privalo laikytis lojalaus bendradarbiavimo principo ir kad konkurencijos institucijos privalo tartis ir bendradarbiauti su duomenų apsaugos institucijomis, kai jos, vykdydamos savo įgaliojimus, turi išnagrinėti, ar įmonės elgesys atitinka BDAR nuostatas²⁴. Pagal ESTT sprendimą tam tikrais atvejais reguliavimo institucijų bendradarbiavimas yra privalomas, o ne pasirenkamas. Pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją ES sutarties 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas lojalaus bendradarbiavimo principas reiškia, kad Sąjungos teisės reguliavimo srityse Europos Sąjunga ir valstybės narės, įskaitant jų administracines institucijas, privalo gerbti viena kitą ir padėti viena kitai vykdyti Sutartyje numatytas užduotis²⁵. Visų pirma, valstybės narės turi imtis visų tinkamų priemonių, kad įvykdytų iš Sąjungos teisės kylančius įsipareigojimus, taip pat nesiimti jokių priemonių, kurios gali kelti pavojų Sąjungos tikslų įgyvendinimui.²⁶

14. ESTT sprendimas yra svarbi paskata institucijoms racionalizuoti savo bendradarbiavimą ir susitarti dėl praktinių būdų, kaip konsultuotis vienai su kita.

3.3 Pavyzdys, kaip geriau atsižvelgti į duomenų apsaugą

15. Remdamasi patirtimi, pavyzdžiui, EDAPP įsteigto skaitmeninio informacijos centro patirtimi ir jo išankstinėmis nuomonėmis dėl poreikio užtikrinti nuoseklų vykdymo užtikrinimą²⁷, 2020 m. Europos duomenų apsaugos valdyba paskelbė pareiškimą²⁸ dėl susijungimų poveikio privatumui, kuriame pabrėžiama rizika, kad didelė technologijų įmonė toliau jungs ir kaupis neskelbtinus asmens duomenis. Europos duomenų apsaugos valdyba primena, kad „visais atvejais, kai siūlomas reikšmingas susijungimas, labai svarbu įvertinti ilgalaikį jo poveikį ekonomikos apsaugai, duomenų apsaugai ir vartotojų teisėms“²⁹. Ji taip pat teigia, kad Europos duomenų apsaugos valdyba apsvarstys, „kokį poveikį šis susijungimas gali turėti asmens duomenų apsaugai Europos ekonominėje erdvėje“³⁰. Todėl

²¹ Sprendimo *Bundeskartellamt* 62 punktas.

²² BDAR 55 straipsnis.

²³ Pagal BDAR 56 straipsnį vadovaujanti priežiūros institucija, būdama duomenų valdytojo arba duomenų tvarkytojo pagrindinės buveinės arba vienintelės buveinės priežiūros institucija, turi kompetenciją veikti kaip vadovaujanti priežiūros institucija, kai tas duomenų valdytojas arba duomenų tvarkytojas vykdo tarpvalstybinį duomenų tvarkymą, vadovaujantis 60 straipsnyje nustatyta procedūra.

²⁴ Sprendimo *Bundeskartellamt* 54, 58 ir 59 punktai.

²⁵ Ten pat, 53 punktas ir ES sutarties 4 straipsnio 3 dalis.

²⁶ Žr., pavyzdžiui, 2013 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *UPC Nederland* (C-518/11, EU:C:2013:709) 59 punktą ir 2022 m. rugpjūčio 1 d. Sprendimo *Sea Watch* (C-14/21 ir C-15/21, EU:C:2022:604), 156 punktą.

²⁷ EDPS Opinion on "Privacy and competitiveness in the age of big data" https://www.edps.europa.eu/sites/default/files/publication/14-03-26_competition_law_big_data_en.pdf.

EDPS Opinion on "coherent enforcement of fundamental rights in the age of big data" https://www.edps.europa.eu/sites/default/files/publication/16-09-23_bigdata_opinion_en.pdf.

²⁸ [Europos duomenų apsaugos valdyba, 2020 m. vasario 19 d., Pareiškimas dėl susijungimų poveikio privatumui.](#)

²⁹ [Ten pat.](#)

³⁰ [Ten pat.](#)

vertinant susijungimus, kai tinkama, reikėtų atidžiai apsvarstyti privatumo ir duomenų apsaugos klausimą³¹.

16. Atsižvelgiant į galimą ES duomenų apsaugos poveikį vertinant susijungimus, glaudesnis konkurencijos ir duomenų apsaugos institucijų bendradarbiavimas, be kita ko, ES lygmeniu, galėtų padėti reguliavimo institucijoms būti geriau informuotoms apie galimas asmens duomenų problemas.

4 BENDRADARBIAVIMO STIPRINIMAS

4.1 Kodėl duomenų apsaugos ir konkurencijos institucijos turėtų bendradarbiauti

17. Europos duomenų apsaugos valdyba išnagrinėjo institucijų bendradarbiavimo klausimą, pavyzdžiui, išklausydama šios srities ekspertus ir atlikdama apklausą, kad išsiaiškintų, kaip įvairios institucijos bendradarbiauja tarpusavyje.
18. Iš to Europos duomenų apsaugos valdyba įgijo tokią įžvalgą: geras institucijų bendradarbiavimas skatina konkurencijos ir duomenų apsaugos srityse priimtų sprendimų nuoseklumą ir sinergiją. Tai naudinga ne tik asmenims, bet ir įmonėms, nes padeda geriau suprasti, kaip taikomos reguliavimo sistemos.
19. Be to, besikeičiant teisės aktams ir teismų praktikai šiose dviejose teisės srityse, atitinkamų kompetentingų institucijų bendradarbiavimo poreikis gali dar labiau išaugti.

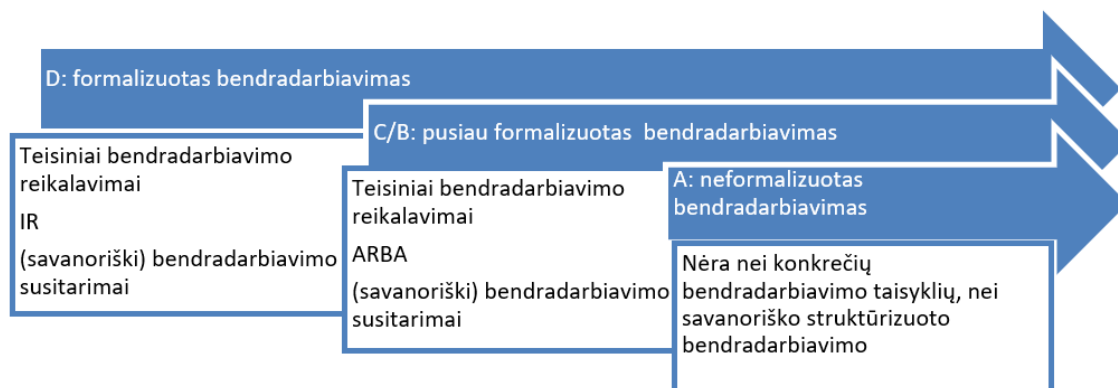
4.2 Esami ES valstybių narių bendradarbiavimo modeliai

20. Šiuo metu institucijų bendradarbiavimo lygis, kuris priklauso tiek nuo teisinės sistemos, tiek nuo kitų elementų, pavyzdžiui, institucijų tarpusavio pasitikėjimo laipsnio, valstybėse narėse labai skiriasi ir nėra suderintas ES teisės aktais. 2023 m. rugsėjo mėn. Europos duomenų apsaugos valdyba atliko esamų bendradarbiavimo modelių ES valstybėse narėse analizę. Atsižvelgiant į bendradarbiavimo formalizavimo laipsnį, susidaro toks vaizdas:
 - A. Kai kuriose valstybėse narėse nėra konkrečios teisinės nuostatos, kuria duomenų apsaugos institucijos ir konkurencijos institucijos būtų įpareigos bendradarbiauti arba kuria būtų sudarytos sąlygos joms bendradarbiauti, taip pat nėra reguliaraus ir struktūruoto savanoriško bendradarbiavimo. Bendradarbiavimas vyksta neoficialiai rengiant *ad hoc* konsultacijas, pvz., vykdant administracines procedūras ar sektorių tyrimus, arba kartais įgyvendinant bendrus projektus sutampančios reguliavimo kompetencijos srityse ar rengiant politikos dokumentus.
 - B. Bendradarbiavimas taip pat gali vykti be konkretaus teisinio pagrindo nacionalinėje teisėje, sudarant susitarimus dėl reguliaraus, koordinuoto ir struktūrizuoto bendradarbiavimo. Tokie susitarimai gali būti nustatyti bendrai parengtuose bendradarbiavimo protokoluose, bendrose deklaracijose arba susitarimo memorandumuose. Tokiuose susitarimuose, kurie nebūtinai yra teisiškai privalomi, išsamiai aprašomos tokios priemonės, kaip bendri seminarai, mokymai, renginiai, reguliarūs susitikimai ir dalijimasis geriausia praktika.
 - C. Kai kuriose valstybėse narėse bendradarbiavimui taikomi aiškūs teisiniai reikalavimai. Konkreti bendradarbiavimo forma priklauso nuo konkretaus atvejo. Tokio

³¹ Žr. taip pat European Commission, Competition policy brief, April 2024, Non-Price Competition: EU Merger Control Framework and Case Practice, Issue 1, p. 5.

bendradarbiavimo rezultatai paprastai yra kitos institucijos prašymu pateiktos nuomonės dėl atvejų.

- D. Aukščiausias formalizuoto arba struktūruoto bendradarbiavimo lygis nustatytas valstybės narėse, kuriose taikomi tiek teisiniai reikalavimai, tiek praktinė institucijų bendradarbiavimo tvarka.

21. Net ir minimalus formalizuoto bendradarbiavimo lygis suteikia institucijoms galimybę bendradarbiauti retkarčiais palaikant ryšius konkrečiais klausimais. Tam tikromis aplinkybėmis gali pasitaikyti atvejų, kai šios institucijos privalo bendradarbiauti dėl lojalaus bendradarbiavimo principo.

4.3 Kaip pagerinti bendradarbiavimą

22. Institucijoms gali būti naudinga mokytis viena iš kitos, nustatyti bendrai rūpimus klausimus ir galimas sąveikos sritis, nepriklausomai nuo *ad hoc* konsultacijų, kuo labiau sumažinti bendradarbiavimo kliūtis ir kartu rengti strateginius veiksmus. Šiuo tikslu dėl praktinių seminarų, neoficialių ar reguliarių susitikimų arba specialių ekspertų darbo grupių galėtų būti susitarta rengiant **bendradarbiavimo programas**, pvz., administracinius susitarimus, bendras deklaracijas arba susitarimo memorandumus. Šiuose dokumentuose taip pat gali būti nustatyti pagrindiniai institucijų bendradarbiavimo principai, metodai ir taisyklės (pvz., dėl naudotinos bendravimo formos, terminų, per kuriuos turi būti pateikti atsakymai, įskaitant visus susijusius prieštaravimus, bendrų gairių, politikos rekomendacijų ir pan.), taip pat taip pat atsižvelgta į kiekvienos institucijos anksčiau priimtus sprendimus sankcijas. Šiais susitarimais taip pat gali būti reglamentuojama, koku informacijos kiekiu dalijamasi, kokiais duomenimis galima keistis (pvz., asmens duomenimis) ir koku mastu atitinkamos institucijos turėtų koordinuoti veiksmus tam tikru klausimu.
23. Atsižvelgiant į atitinkamos valstybės narės konstitucinę ir administracinę sistemą, **nacionalinis teisės aktų leidėjas ir (arba) vyriausybė taip pat turėtų suvokti, kad reguliavimo institucijos ir įstaigos turi glaudžiau bendradarbiauti skaitmeniniame sektoriuje**. Tai taip pat gali būti svarbu siekiant užtikrinti, kad institucijoms būtų suteiktos reikiamos priemonės ir išteklių, kad jos galėtų veiksmingai bendradarbiauti, taip pat siekiant spręsti teisinių reikalavimų, dėl kurių institucijoms gali būti trukdoma dalytis informacija ir taip veiksmingai bendradarbiauti atliekant tyrimus, klausimus.
24. Institucijose **bendradarbiavimą su kitomis priežiūros institucijomis galėtų paskatinti** vidaus priemonės, pavyzdžiui, sukurta speciali grupė, kuri koordinuotų bendradarbiavimo užduotis ir veikty kaip **viena bendra prieiga kitoms institucijoms**. Taip pat galėtų būti naudinga, jei kontaktiniam asmeniui būtų reguliariai rengiami mokymai apie atitinkamą teisinę aplinką ir susijusius teisinius

pokyčius bendradarbiavimo srityje apskritai ir jis dalyvautų atitinkamų darbo grupių ar tinklų veikloje³². Be to, siekdamos užtikrinti veiksmingą bendradarbiavimą, institucijos turėtų **suprasti** kitoje teisės srityje veikiančių partnerių prižiūrimos reguliavimo sistemos **pagrindinius aspektus** ir būti su ja susipažinusios. Pavyzdžiui, prieš pradedant diskusijas su konkurencijos institucija konkrečiu klausimu, duomenų apsaugos institucijoms būtų naudinga preliminariai išsiaiškinti, kokia apskritai yra atitinkama rinka, ar tam tikri subjektai toje (-ose) rinkoje (-ose) užima (arba gali užimti) dominuojančią padėtį ir pan.

25. Gali pasitaikyti atvejų, kai siekiant užtikrinti nuoseklų ir veiksmingą įvairių ES teisės aktų taikymą (žr. iliustraciją C ir D punktuose), pageidautinas ar net būtinas **labiau struktūruotas ir nuolatinis bendradarbiavimas**. Įvairių kompetentingų institucijų bendradarbiavimo protokolų sudarymas pagal lojalaus bendradarbiavimo principą gali būti veiksmingiausias būdas užtikrinti, kad abipusės konsultacijos būtų tinkamos apimties ir vyktų tinkamu laiku. Tai taip pat gali padėti išvengti *non bis in idem* tais atvejais, kai dvi kompetentingos institucijos nusprendžia taikyti sankcijas tam pačiam subjektui už tą patį elgesį pagal dvi ar kelias skirtingas teisinės sistemas³³.
26. Galiausiai, kiek įmanoma ir laikantis atitinkamos teisinės sistemos, taip pat galėtų būti vykdomi bendri sektorių tyrimai ir bendri tyrimai, kurie leistų dar labiau sustiprinti institucijų bendradarbiavimą.

5 IŠVADA

27. Skatinant asmens duomenų apsaugos ir konkurencijos institucijų sąveiką galima pagerinti abiejų sistemų gebėjimą apsaugoti duomenų subjektus ir naudotojus. Iš tiesų, besivystant įmonių verslo modeliams, asmens duomenys ir jų tvarkymui taikomos taisyklės tampa vis svarbesni. Todėl būtina apsvarstyti būdus, kaip padidinti atskirų, tačiau tarpusavyje sąveikaujančių reglamentavimo sričių nuoseklumą, atsižvelgiant į nenuoseklus jų taikymo individualiu ir visuomenės lygmenimis poveikį. Visų pirma, tam reikės geriau suprasti duomenų apsaugos ir konkurencijos teisėje vartojamų sąvokų ryšį, kad duomenų apsaugos institucijos galėtų geriau atsižvelgti į esamą ekonominį kontekstą, o konkurencijos institucijos – į savo vertinimus ir sprendimus įtraukti galimai svarbius duomenų apsaugos aspektus.

Europos duomenų apsaugos valdybos vardu
Pirmininkė

Anu Talus

³² Pvz.: Europos duomenų apsaugos valdybos Konkurencijos ir vartotojų teisės darbo grupė, Pasaulinės privatumo asamblėjos Skaitmeninį turinį naudojančių piliečių ir vartotojų darbo grupė, Keitimasis informacija su Bendradarbiavimo vartotojų apsaugos srityje tinklu naudojantis Bendradarbiavimo vartotojų apsaugos srityje ir duomenų apsaugos institucijos sistema. Esamo Europos duomenų apsaugos valdybos bendradarbiavimo apžvalgą galima rasti čia: https://www.edpb.europa.eu/our-work-tools/support-cooperation-and-enforcement/international-cooperation-cooperation-other_lt.

³³ Teisingumo Teismo 2022 m. kovo 22 d. Sprendimas *bpost SA v Autorité belge de la concurrence* (C-117/20, ECLI:EU:C:2022:202). ESTT teigimu, tam, kad būtų galima veiksmingai taikyti persekiojimo ir sankcijų kumuliaciją pagal sektorių teisės aktus ir konkurencijos teisę, abiem nagrinėjamais teisės aktais turi būti siekiama teisėtų bendrojo intereso tikslų (44 punktas). Be to, tam, kad būtų galima veiksmingai taikyti persekiojimo ir sankcijų kumuliaciją, turi būti „nustatytos aiškos ir tikslios taisyklės, leidžiančios numatyti veiksmus ir neveikimą, kurie gali būti persekiojimo ir sankcijų kumuliacijos objektas ir dėl kurių skirtingos institucijos gali derinti veiksmus, jeigu abi procedūros buvo vykdomos pakankamai koordinuotai ir panašiu laiku ir jeigu į sankcijų, skirtą per ankstesnę procedūrą, buvo atsižvelgta vertinant antrąją sankciją“ (51 punktas).